

Dosar nr. 3ra-92/22

2-20100904-01-3ra-07022022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (jud. V. Chisilița)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (A. Minciuna, V. Clima, E. Palanciuc)

Î N C H E I E R E

18 mai 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Iurie Bejenaru
Aliona Miron

examinând admisibilitatea recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Eugen - Dan Ceban împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ individual de respingere a solicitării și obligarea emiterii actului administrativ favorabil,

împotriva deciziei din 13 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău prin care s-a respins cererea de apel înaintată de Casa Națională de Asigurări Sociale și s-a menținut hotărârea din 26 aprilie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani,

c o n s t a t ă :

La 19 august 2020, Eugen-Dan Ceban a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ individual și obligarea emiterii actului administrativ favorabil.

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că, la ***, a decedat tatăl său, ***, participant la lichidarea consecințelor avariei de la Cernobil, legitimație nr. *** din data de 12 iunie 2001.

Reclamantul a menționat că își face studiile cu frecvența la zi în Federația Rusă, regiunea Moscova, perioada studiilor ***.

Având în vedere faptul că, în conformitate cu prevederile legale, are dreptul la pensia de urmaș după decesul tatălui și întrunește toate condițiile în acest sens, la 09 iunie 2020 a depus cerere la Casa Teritorială de Asigurări Sociale Criuleni (acolo unde își are viza de domiciliu) și toate actele necesare. Cererea a fost înregistrată cu nr. *** din 09.06.2020 cu toate actele prevăzute de Lege, inclusiv certificatul de studii (al copilului în vârstă de la 18 la 23 de ani), în original.

Totodată, a explicat că, la data decesului tatălui, era la studii în Federația Rusă, în perioada susținerii examenelor (sesiunea de iarnă) motiv din care nu a avut posibilitatea revenirii în Republica Moldova. Având în vedere faptul că termenul de depunere a cererii de acordare a pensiei de urmaș a expirat în perioada pandemiei/stării de urgență (05 aprilie 2020) perioadă în care se afla la studii în

Rusia, și faptul că, de la declararea stării de urgență în Republica Moldova, dar și în Federația Rusă, cursele Avia au fost sistate, a revenit în Republica Moldova cu prima ocazie cu o cursă charter, atunci când a găsit un bilet disponibil. Din aceste motive nu a putut fi prezent nici la înmormântarea tatălui și nici nu a avut posibilitatea depunerii cererii de beneficiere de pensia de moștenitor în termenul 90 de zile prevăzut de lege, termen care a expirat în perioada stării de urgență declarate.

Reclamantul a mai indicat că, la 15 iunie 2020, a expediat prin poștă, cu aviz de recepție o cerere prealabilă către Casa Națională de Asigurări Sociale, prin care a solicitat respectuos să fie ajutat întru acordarea dreptului la beneficierea de pensia de urmaș după decesul tatălui, din data decesului de *** și nu din data depunerii cererii cu toate actele necesare, având în vedere imposibilitatea depunerii cererii din motivele relatate supra.

La 16 iulie 2020, reclamantul a recepționat Decizia nr. 2020/32/16173 din 13.07.2020, privind acordarea pensiei de urmaș, prin care i-a fost stabilită pensia de urmaș din data depunerii cererii, și anume 09 iunie 2020, fiind ignorată cererea prealabilă și circumstanțele privind imposibilitatea depunerii efective a cererii la o data anterioară.

În justificarea celor enunțate, reclamantul a invocat dispozițiile art. 5, 7, 33, 331, 38,166-167, art. 277, art. 278 Cod de procedură civilă și art. 3, 5, 7, 16, 17, 19 a art. 25 alin. (1) al Legii nr. 156-XIV din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii precum și în baza Legii privind regimul stării de urgență, de asediu și de război nr. 212-XV din 24.06.2004 și Dispoziția nr. 1 Comisiei pentru situații excepționale din 18.03.2020, nr. 2 din 20.03.2020, nr. 3 din 23.03.2020 și cele ulterioare.

Reclamantul Eugen-Dan Ceban a solicitat anularea Deciziei privind acordarea pensiei de urmaș din data de 13 iulie 2020 cu nr. 2020/32/16173 emisă de CTAS Criuleni; repunerea în dreptul de a beneficia de pensia de urmaș din data următoare datei decesului tatălui *** cu emiterea Deciziei corespunzătoare de către Casa Națională de Asigurări Sociale (CTAS Criuleni).

Prin hotărârea din 26 aprilie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani a fost admisă acțiunea, fiind anulată decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Criuleni nr. 2020/32/16173 din 19 iunie 2020 privind acordarea dreptului la pensie de urmaș lui Eugen-Dan Ceban, în partea stabilirii pensiei din data adresării - 09 iunie 2020 și a fost obligată Casa Națională de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual, prin care să acorde pensie de urmaș lui Eugen-Dan Ceban din data decesului întreținătorului - ***.

La 05 mai 2021, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus apel nemotivat împotriva hotărârii instanței de fond, solicitând admiterea apelului declarat, casarea hotărârii instanței de fond și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care cerințele reclamantului să fie respinse (f.d.72,75).

La 22 iulie 2021, din partea apelantului a fost depusă cererea de apel motivată (f.d. 95-97).

Prin decizia din 13 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale și s-a menținut hotărârea din 26 aprilie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

În consolidarea soluției s-a reținut că, la 09 iunie 2020, Eugen-Dan Ceban a adresat Casei Teritoriale de Asigurări Sociale cererea privind stabilirea pensiei de urmaș după decesul tatălui său, *** (f.d. 4 dosar administrativ). Potrivit deciziei nr. 2020/32/16173 a Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Criuleni, privind acordarea pensiei de urmaș, autoritatea publică a dispus achitarea pensiei solicitate petiționarului, începând cu 09 iunie 2020 în mărime de *** lei (f.d.2, dosar administrativ). Nefiind de acorda cu data de la care a fost dispusă achitarea pensiei de urmaș, Eugen-Dan Ceban a depus o cerere prealabilă în adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale, solicitând achitarea pensiei începând cu data decesului tatălui său (f.d.12). La 13 iulie 2020, Casa Națională de Asigurări Sociale a emis răspunsul nr.C-1208/20 prin care a respins cererea prealabilă (f.d.30-31 dosar administrativ).

Instanțele au reținut că apelanta și-a motivat decizia privind plata pensiei din data depunerii cererii, prin faptul că a fost depusă cu depășirea termenului de 90 zile de la data decesului întreținătorului.

Totodată instanțele au stabilit că prezintă relevanță la caz, faptul că Eugen-Dan Ceban își face studiile la secția de zi în Federația Rusă, fapt confirmat prin certificatul nr. *** din 01.06.2020, eliberat de administrația Colegiului din or. ***, Federația Rusă (f.d. 7).

Prin Hotărârea Parlamentului nr.55 și Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova nr.1 din 18 martie 2020, a fost declarată stare de urgență pe teritoriul Republicii Moldova pentru perioada 17 martie 2020 - 15 mai 2020, iar pct.1 din Anexa dispoziției enunțate stipulează că, pe durata stării de urgență termenele de prescripție și termenele de decădere de orice fel nu încep să curgă, iar, dacă au început să curgă, se suspendă pe toată durata stării de urgență instituite conform Hotărârii Parlamentului nr.55.

Potrivit pct. 13 din Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova nr. 6 din 26.03.2020 pe durata stării de urgență termenele de acordare a tuturor prestațiilor sociale nu încep să curgă, iar dacă au început să curgă, se suspendă pe toată durata stării de urgență.

Conform pct.5 din Hotărârea Comisiei Naționale Extraordinară de Sănătate Publică nr. 12 din 25 mai 2020, începând cu 26 mai 2020 activitatea transportului feroviar și rutier de persoane în trafic internațional a fost reluată.

Ca urmare, instanța de apel a remarcat că, declararea stării de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova, pe perioada 17 martie – 15 mai 2020, inclusiv declararea pandemiei de către Organizația Mondială a Sănătății la 11 martie 2020, a generat instituirea unui regim special de intrare și ieșire din țară, precum și suspendarea calculării unor termene.

Prin urmare, a apreciat ca fiind just conchis de instanța de fond că, în vederea constatării stării de fapt și elucidării tuturor circumstanțelor cauzei, autoritatea publică pârâtă, Casa Națională de Asigurări Sociale urma să întreprindă toate măsurile legale pentru verificarea temeiniciei cererii formulate de Eugen-Dan Ceban, în vederea acordării pensiei din data decesului întreținătorului și posibilității restabilirii termenului omis, din motive obiective. Or, se atestă că la 01 iunie 2020, Eugen-Dan Ceban se afla încă în Federația Rusă și corespunzător, există temeieri justificate de a aprecia imposibilitatea depunerii cererii în termenul stabilit.

Motivele și explicațiile invocate în cererea prealabilă nu au fost luate în considerare, iar autoritatea publică a omis să se expună în acest sens.

În speță, având în vedere situația epidemiologică din lume, cât și din țară, faptul sistării temporare a deplasărilor prin intermediul mijloacelor de transport internaționale, instanța de apel a conchis că, autoritatea publică prin stabilirea pensiei de urmaș de la data depunerii cererii, nu a urmărit un scop legitim și util societății, măsura aplicată fiind disproporțională în raport cu circumstanțele obiective în care reclamantul și-a realizat dreptul la pensia de urmaș.

Refuzul de a achita pensia de urmaș copilului rămas fără susținerea materială părintească pe o perioadă de 5 luni, care la caz se rezumă la suma de *** lei, nu a putut fi apreciat de către instanțele ierarhic inferioare ca o acțiune utilă și necesară, într-o societate democratică. Limitarea dreptului reclamantului de a beneficia de dreptul la pensie de urmaș în volum deplin, pentru motive care nu-i sunt imputabile, ar constitui o ingerință nejustificată a statului în dreptul reclamantului prevăzut de art. 1 al Protocolului Adițional la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale de către Statul Republica Moldova.

Având în vedere cele expuse mai sus, instanța de apel a respins ca nefondate argumentele invocate de apelant, apreciind ca întemeiată soluția instanței de fond prin care s-a dispus anularea deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Criuleni nr. 2020/32/16173 din 19 iunie 2020 privind acordarea dreptului la pensie de urmaș lui Eugen-Dan Ceban, în partea stabilirii pensiei din data adresării, 09 iunie 2020, cu obligarea apelantului Casa Națională de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual, prin care să acorde pensie de urmaș lui Eugen-Dan Ceban din data decesului întreținătorului - ***.

În drept, s-au reținut prevederile art.art. 24 alin.(1)-(3),25, 32 al Legii nr. 156-XIV din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, art.art. 28 alin. (1), 29, art.189, 219, 224 alin. (1) lit. b) Cod administrativ.

La 19 octombrie 2021, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus recurs nemotivat împotriva deciziei din 13 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău (f.d.120,121).

La 14 ianuarie 2022, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus la Curtea Supremă de Justiție, recurs motivat (f.d.125-128) prin care a solicitat casarea deciziei recurrate emise la 13 octombrie 2021, cu pronunțarea unei noi decizii de respingere a acțiunii.

În susținerea cererii de recurs, Casa Națională a reiterat argumentele expuse la examinarea cauzei în fond și în cererea de apel.

Referitor la decizia atacată, a menționat că soluția instanței de apel este eronată.

A relatat că, pensia de urmaș se acordă în condițiile art. 32, alin. 4, pct. c) al Legii nr. 156/1998, de la data decesului întreținătorului, dacă cererea și actele necesare au fost depuse în termen de 90 de zile de la această dată. În cazurile în care actele necesare au fost depuse după expirarea termenelor prevăzute la alin.(4) lit.a), b) și c), pensia se acordă de la data prezentării ultimului act necesar. În cazul în care au fost depășite termenele de depunere a cererii prevăzute la alin.(4) lit.a), b) și c), pensia se acordă de la data prezentării ultimului act necesar.

Astfel, a explicat că Ceban Eugen-Dan a depus la CTAS Criuleni cererea la 09 iunie 2020. În baza cererii i-a fost acordat dreptul la pensie de urmaș în temeiul deciziei nr. 2020/32/16173 emisă la 19 iunie 2020, de la 09 iunie 2020, data adresării.

Consideră recurenta că intimatul a avut posibilitatea să depună cererea pentru stabilirea pensiei în cazul pierderii întreținătorului la Casa Teritorială de Asigurări Sociale conform vizei de domiciliu până la 02 iunie 2020. Dat fiind faptul ca, acest termen a fost depășit, pensia a fost stabilită din 09 iunie 2020, conform normelor legale în vigoare din data depunerii cererii.

În concluzie, a opinat că instanța de apel nu a elucidat pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii, a aplicat eronat normele de drept material și prin urmare solicită instanței de recurs admiterea cererii de recurs în sensul formulat, casarea integrală a deciziei instanței de apel și emiterea unei noi decizii prin care cererea de chemare în judecată să fie respinsă ca neîntemeiată.

În conformitate cu art. 244 alin.(1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 245 alin.(1) și (2) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 13 octombrie 2021. La 19 octombrie 2021, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus recurs nemotivat (f.d.120,121). Decizia motivată a Curții de Apel Chișinău a fost recepționată de recurentă la 17 decembrie 2021 (f.d.123), iar la 14 ianuarie 2022 a fost depus recurs motivat (f.d.125-128).

Astfel, recursul depus la 19 octombrie 2021 și motivarea recursului prezentată la 14 ianuarie 2022, sunt în termen.

La 08 februarie 2022, în adresa intimatului a fost expediată copia recursului, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței. Până la momentul examinării cauzei, nici o referință nu a fost prezentată (f.d.133).

Examinând temeiurile invocate în recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, în raport cu materialele cauzei, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție îl consideră inadmisibil, din următoarele motive.

În conformitate cu art.246 alin. (1) Cod administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin.(2) din art.246 Cod administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f). Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ

exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeuri concludente și serioase.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art.245 alin. (2) din Codul administrativ. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de

drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale.

În conformitate cu art.230 și art.246 din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, se declară inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Iurie Bejenaru

Aliona Miron